

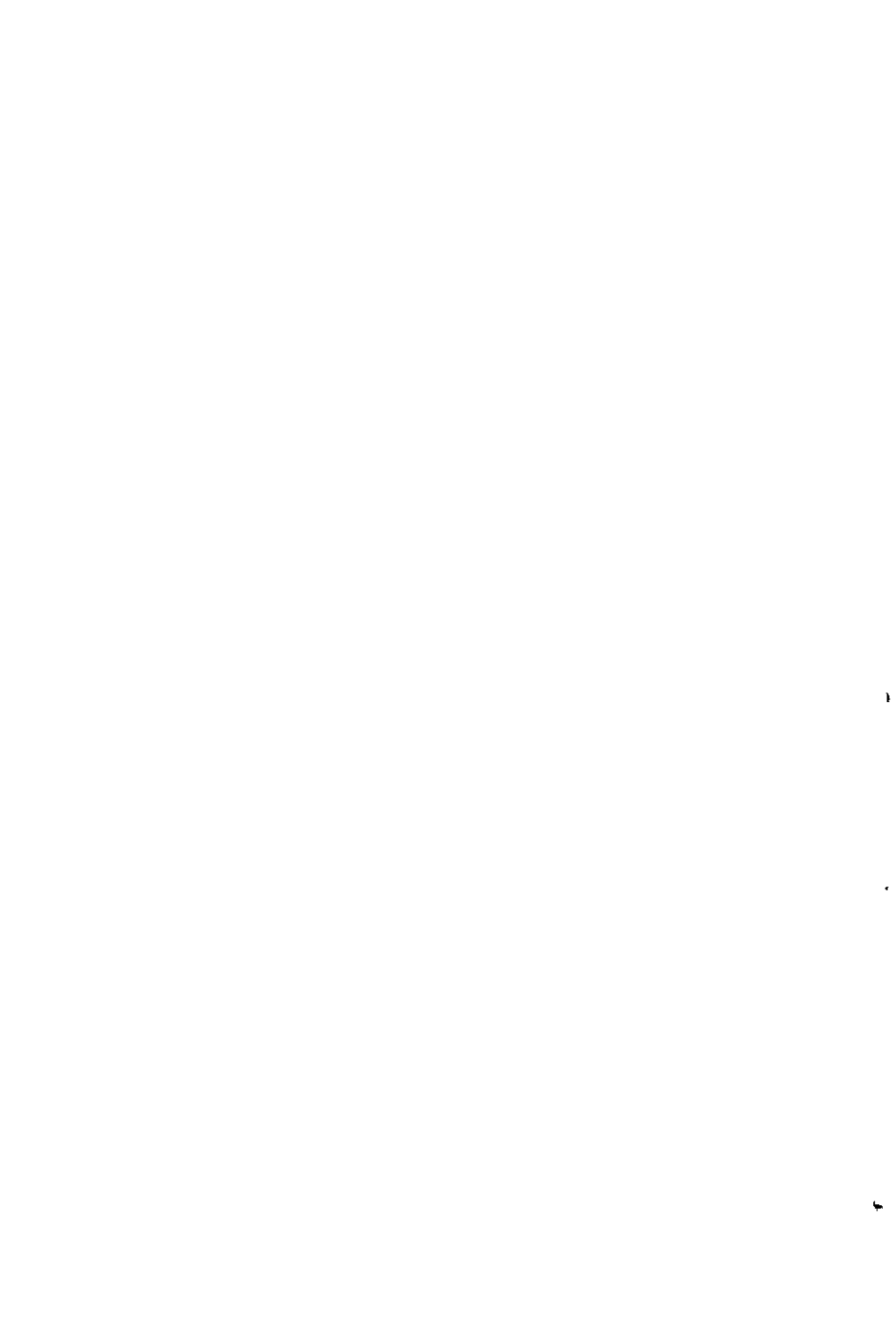
1996

3

**POMAGAMY
SOBIE
W PRACY**

**OPOLSKI KWARTALNIK
INFORMACYJNO-METODYCZNY**

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smolki
w Opolu

POMAGAMY SOBIE W PRACY

Opolski kwartalnik informacyjno-metodyczny

Rocznik XLI

Nr 3

Opole 1996

Zespół redakcyjny:

Małgorzata Bartoszewska

Alicja Bujak

Joanna Czarkowska - Pasierbińska

Hanna Jamry

Violetta Łabędzka

Piotr Polus

Anna Śliwińska

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki

45-081 Opole, ul. Piastowska 18 - 19

Tel. red. 53-64-74

Pracownia Małej Poligrafii WBP w Opolu

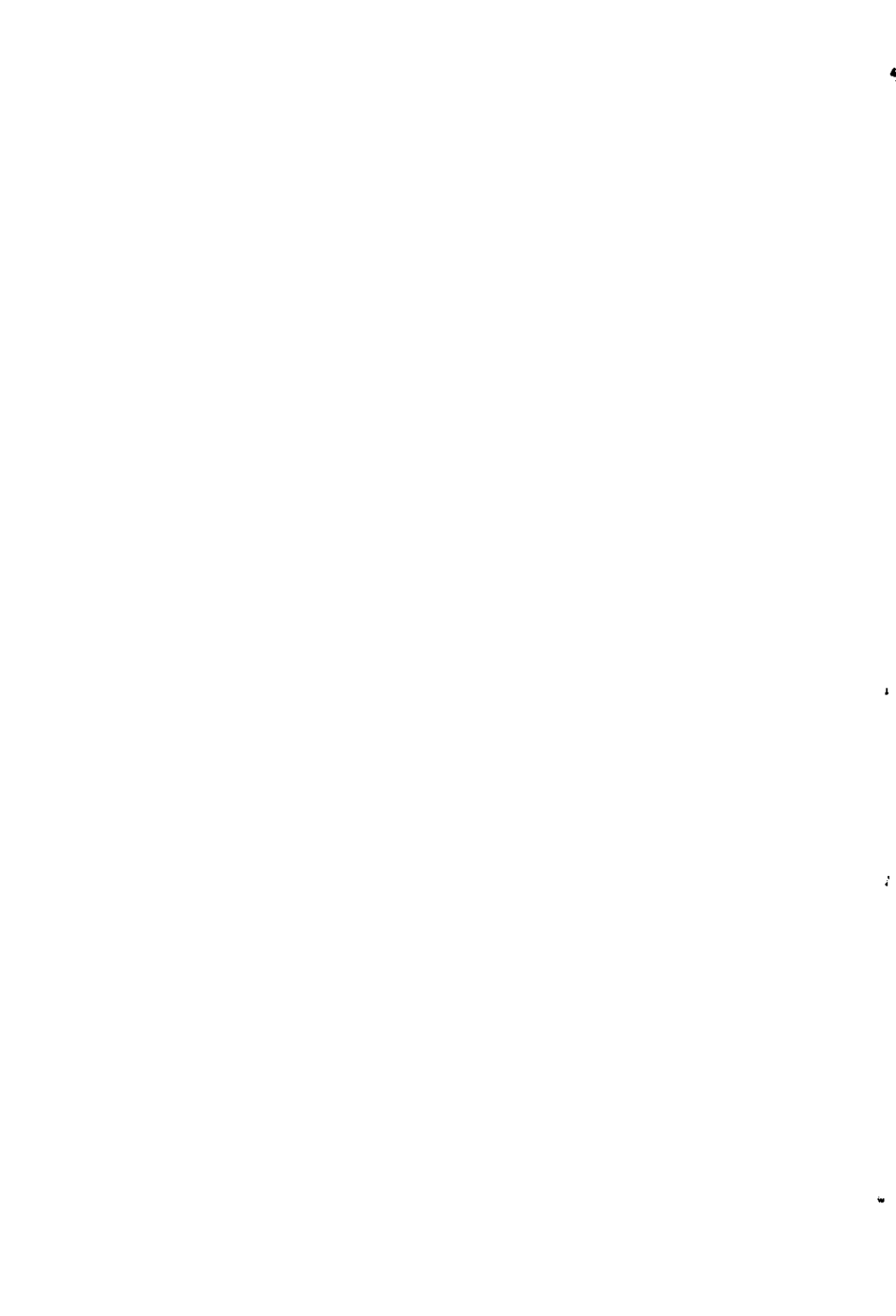
Nakład 210 egz.

Spis treści

Violetta Łabędzka - Kronika wydarzeń społeczno-kulturalnych Opolszczyzny (grudzień 1995 r. - maj 1996 r.	5
Alicja Bujak - Praca biblioteki z czytelnikiem	8
Józef Pixa - 150 lat działalności katolickich bibliotek publicznych w Niemczech	16
Regina Kapalka - Stefan Kisielewski (zestawienie bibliograficzne w wyborze)	21
Hanna Jamry - Nowości o Śląsku Opolskim	28
Anna Śliwińska - Kalendarz rocznic i obchodów na III kwartał 1996 r.	30

WKŁADKA

Małgorzata Bartoszewska - Poznaj herby miast województwa opolskiego

Violetta Łabędzka

Dział Informacyjno-Bibliograficzny

KRONIKA WYDARZEŃ

SPOŁECZNO - KULTURALNYCH OPOLSZCZYZNY

(grudzień 1995 r. - maj 1996 r.)

GRUDZIEŃ

10.12.1995

IV Wojewódzki Przegląd Chórów i Zespołów Śpiewaczych Mniejszości Niemieckiej

Celem imprezy jest kultuwanie starych tradycji "heimatmelodie" ze Śląska Opolskiego.

W tegorocznym przeglądzie wzięło udział ok. 300 osób z 26 amatorskich zespołów artystycznych z naszego regionu.

STYCZEŃ

13 - 14.01.

III Festiwal Pieśni Kolędowej "Christmas '96" (Kędzierzyn - Koźle)

27.01.

XI Wojewódzki Przegląd Zespołów Kolędniczych "Herody '96"

(Lewin Brzeski)

Berło Heroda zdobył zespół "Tradycja" z Zespołu Szkół Mechanicznych z Głubczyc, drugą nagro-

dę - zespół "Sami Swoi" z Lewina Brzeskiego. Wyróżnienia otrzymały zespoły: "Złota Jesień" z Kluczborka, "Mechanicy" z Miechowej, ze Szkoły Społecznej TAK z Opola oraz "Na Luzie" z Gogolina.

LUTY

1 - 4.02.

Prezentacje Muzyczne "Terepaczków '96"

W imprezie, prezentującej piosenki harcerskie, biesiadne, turystyczne i typu folk, uczestniczyła młodzież z całego kraju. Prezentacjom towarzyszyły warsztaty muzyczne, fotograficzne oraz plener malarski.

23 - 24.02.

V Ogólnopolski Festiwal Zapomnianej Piosenki Harcerskiej

Organizatorem imprezy była Komenda Hufca ZHP Opole-Rejon. Uczestniczyło w niej wielu harcerskich solistów i zespołów z całego kraju. Pierwsze miejsce wywalczył zespół "Dudi - Duży Discant" z Krakowa.

MARZEC

23 - 30.03.

XXI Opolskie Konfrontacje Teatralne "Klasyka Polska"
Nagrodę główną otrzymali realizatorzy i wykonawcy "Parad" Jana Potockiego z Białostockiego Teatru Lalek.

30.03.

Wręczenie nagród artystycznych konkursu "Złote Maski"

"Złote Maski" przyznawane są za interesujące dokonania aktorskie i inscenizacyjne ludziom sceny województw: bielskiego, częstochowskiego, katowickiego i opolskiego.

Tegorocznymi, opolskimi laureatkami zostały Barbara Lach z Teatru Lalki i Aktora im. A. Smolki oraz Mariola Orłowska z Teatru im. J. Kochanowskiego.

KWIECIEŃ

1 - 3.04.

V Dni Muzyki Pasyjnej
W trakcie imprezy, przypadającej jak co roku na początek Wielkiego Tygodnia, zaprezentowano muzykę dawną - oratoryjną, symfoniczną, kameralną, m.in. Giovanniego Pergolesiego, Georga Philippa Telemanna, Jana Sebastiana Bacha, Josepha Haydna.

15 - 20.04.

IX Międzynarodowy Festiwal Perkusyjny

Jedyna tego typu impreza w Europie Środkowej. W tym roku gośćmi festiwalu byli m.in. Carl Palmer z formacji "Emerson, Lake & Palmer", Bill Bruford - perkusista "Genesis", "King Crimson", "Yes".

28.04.

IV Przegląd Kapel i Orkiestr Mniejszości Niemieckiej (Leśnica)

W kategorii zespołów młodzieżowych pierwszą nagrodę zdobyła orkiestra ze Szkoły Muzycznej w Strzelcach Opolskich, wśród starszych triumfował zespół z Gliwic.

MAJ

5.05.

XII Muzyczne Święto Kwitnącej Azalii

W czasie tegorocznego święta w dziewięciu miejscowościach Opolszczyzny wykonanych zostało 25 koncertów. W programie imprezy znalazły się utwory kompozytorów i twórców związanych ze Śląskiem, m.in. Ludwika van Beethovena, Józefa Elsnera, Georga Philippa Telemanna oraz Josepha Von Eichendorffa, poety, którego romantyczne teksty stały się tekstami lirycznych pieśni.

10.05.

**XIV Wojewódzkie Spotkania
Amatorskich Teatrów
Dramatycznych,
Publicystycznych, Teatrów
Poezji i Kabaretów
"Proscenium '96"**

W spotkaniach wzięło udział 10 zespołów teatralnych z Opola, Ozimka, Głuchów, Nysy, Raciborza, Brzegu i Krapkowic. Najlepsze okazały się zespoły "Tetraeder" z Domu Kultury w Raciborzu i "Pakamera" z MOK w Opolu.

10 - 11.05.

**XIX Przegląd Zespołów
Artystycznych
Nieprzetartego Szlaku
(Grodków)**

Oprócz grup z Opolszczyzny w przeglądzie udział wzięły grupy z Wrocławia, Tarnowa, Łodzi i Świdnicy. Uczestnicy prezentowali się w siedmiu kategoriach: chórów, zespołów tanecznych, wokalnych, instrumentalnych, solistów, recytatorów i muzyki disco polo.

PRACA BIBLIOTEKI Z CZYTELNIKIEM

(wskazówki praktyczne)

Biblioteki podejmują różnorodne formy pracy z czytelnikiem, aby przekazać jak najwięcej informacji o książce, bibliotece i rozszerzać krąg ludzi zainteresowanych czytaniem. Praca z czytelnikiem przyniesie pożądane efekty wtedy, gdy cele i zamierzenia zarówno czytelnika jak i biblioteki będą zbieżne. Aby przyjęta do realizacji forma spełniała, przynajmniej w założeniach teoretycznych, warunki skuteczności należy opracować wytyczne postępowania czyli skonkretyzować pomysł w formie planu - scenariusza. Jako przykład posłużyć nam może ramowy schemat takiego scenariusza proponowany przez Jacka Wojciechowskiego:

1. **Adresaci.** Ustalenie, z kim praca zostanie podjęta. Charakterystyka adresatów z punktu widzenia ich procesów czytelniczych.
2. **Cel i zakres formy.** Wytyczenie celu działań. Problemowy i treściowy zakres wybranych do realizacji form. Co i po co oraz jak będzie realizowane.
3. **Wybór rodzaju formy.** Szczegółowe ustalenie formy: indywidualna, zbiorowa czy zespołowa. Jednorazowa, powtarzalna bądź cykliczna.
4. **Piśmiennictwo.** Program lektur bezpośrednio lub pośrednio związanych z wybraną formą i jej zakresem.
5. **Charakterystyka organizacyjna.** Lokalizacja. Czas trwania. Środki realizacji.
6. **Przygotowanie.** Sposób powiadomienia adresatów. Propaganda. Materiały

informacyjne i zestaw zalecanych lektur. W formach zbiorowych i zespołowych - elementy reżyserii.

7. Działania towarzyszące. Kontekst - do ewentualnego wykorzystania.¹¹

Taki porządek scenariusza jest bardzo pomocny przy przygotowaniu i organizacji każdej formy pracy z czytelnikiem.

Najbardziej skuteczną formą oddziaływania jest praca z czytelnikiem indywidualnym. Ma ona na celu poznanie zainteresowań i osobowości czytelnika, aby móc je wzbogacać za pośrednictwem odpowiednio dobranej lektury. Poznawanie czytelnika odbywa się w drodze rozmowy, wymiany zdań we wszystkich agendach biblioteki, które świadczą bezpośrednio usługi dla użytkowników. Efekt indywidualnej pracy z czytelnikiem zależy od właściwego wykorzystania przez bibliotekarza informacji o czytelniku i informacji o piśmiennictwie. Działalność bibliotekarza ma charakter poradnictwa bibliotecznego i powinna uwzględniać zasadę - właściwa książka, właściwemu czytelnikowi, we właściwym czasie. Aby sprostać temu zadaniu niezbędna jest określona wiedza o czytelniku: jakie ma wykształcenie, co czyta i przeczytał, jak często czyta, jakie są jego zainteresowania, jakie jest jego przygotowanie biblioteczne, czy zna i umie posługiwać się aparatem pomocniczym książki. Czytelnik natomiast oczekuje od bibliotekarza wysokich kompetencji zawodowych, umiejętności sprawnego i rzetelnego informowania, życzliwego doradztwa.

Oprócz indywidualnych form pracy, biblioteki prowadzą zbiorowe i zespołowe formy pracy z czytelnikiem, czyli oddziałują na jakąś grupę, zbiorowość. Celem tych form jest zaciekawienie różnymi zagadnieniami,

Wojciechowski J.: Podstawy pracy z czytelnikiem. Warszawa 1991, s. 116.

wzbogacenie i uzupełnienie wiedzy oraz przekazanie informacji o literaturze. Aby propozycje biblioteki w tym zakresie były dla środowiska zachęcające powinny być tematycznie atrakcyjne, zgodne z oczekiwaniami, powinny mieć wysoki poziom merytoryczny i organizacyjny oraz należy je poprzedzić skuteczną akcją propagandową.

Podstawą przygotowania każdej formy pracy z czytelnikiem zbiorowym winien być plan - scenariusz, w którym zapiszemy wszystkie czynności do wykonania, aby zapewnić bezawaryjny przebieg i zapobiec spontanicznemu, nieprzewidzianemu rozwojowi akcji.

Niżej podane schematy scenariuszy mogą pomóc bibliotekarzom w sprawnym przygotowaniu i przeprowadzeniu niektórych form zbiorowych w pracy z czytelnikiem. W punktach podane są najważniejsze zadania do realizacji.

IMPREZY BIBLIOTECZNE (np. wieczory literackie, wieczory bajek, małe formy teatralne itp):

1. Cel, temat.
2. Adresaci.
3. Rodzaj formy.
4. Układ programu.
5. Przygotowanie osób aktywnie uczestniczących (wykonawców programu).
6. Wybór osoby prowadzącej.
7. Czas trwania i miejsce organizacji.
8. Rekwizyty i urządzenia pomocnicze (np. magnetowid, magnetofon, kasekta itp.)
9. Reklama (ogłoszenia, zaproszenia, wystawa, informacje dla prasy, radia, TV).
10. Dokumentacja (kronika, zdjęcia, film).

KONKURSY

1. Cel, temat, charakter konkursu (np. lokalny, gminny itp.)
2. Uczestnicy.
3. Literatura przedmiotu.
4. Termin, czas trwania, miejsce organizacji.
5. Wybór i przygotowanie osoby prowadzącej.
6. Skład komisji konkursowej, zasady nagradzania, nagrody (ile, jakie).
7. Opracowanie pytań i odpowiedzi lub zadań do wykonania.
8. Materiały informacyjne towarzyszące konkursowi (np. plakat, afisz, wystawa itd.)
9. Akcja propagandowa (np. zaproszenia, ogłoszenia, informacja ustna, informacja dla prasy, radia, TV).
10. Dokumentacja (kronika, zdjęcia, film).

SPOTKANIA AUTORSKIE

1. Charakterystyka audytorium uwzględniająca potrzeby czytelnicze środowiska i jego oczekiwania.
2. Cel, temat, problematyka.
3. Wybór autora.
4. Termin, czas trwania, miejsce.
5. Materiały informacyjne i uzupełniające (np. biogram autora, zestawienie bibliograficzne, wystawa itd.)
6. Wybór osoby rozpoczynającej i kończącej spotkanie oraz zapewniającej uporządkowany przebieg spotkania (czas dla autora, czas dla uczestników).
7. Działalność propagandowa (zaproszenia, ogłoszenia, informacja ustna, informacja dla prasy, radia, TV).
8. Dokumentacja (np. kronika, zdjęcia, film itd.)
9. Sprawy organizacyjne (umowa, honorarium, opieka nad autorem).

LEKCJE BIBLIOTECZNE

1. Cel, zakres zagadnień.
2. Uczestnicy.
3. Czas i miejsce.
4. Przygotowanie materiałów bibliotecznych do ćwiczeń.
5. Opracowanie i przygotowanie kart ćwiczebnych.
6. Ustalenie liczby i wielkości grup.
7. Wprowadzenie organizacyjne i metodyczne (ujawnienie problemu i celu, omówienie tematu, objaśnienie zadań i przebiegu lekcji, podział na grupy, rozdanie kart ćwiczebnych i innych materiałów potrzebnych do lekcji).
8. Zasady oceny wykonywanych zadań, przedstawienie wyników.
9. Wyjaśnienia i wnioski.
10. Akcja informacyjna, powiadomienie uczestników.

DYSKUSJE

1. Wybór tematu, problemu, ustalenie celu.
2. Charakterystyka grupy.
3. Ustalenie liczebności zespołu.
4. Literatura przedmiotu i materiały pomocnicze.
5. Termin, czas trwania, miejsce.
6. Wybór i przygotowanie osoby prowadzącej oraz dyskutantów inicjujących.
7. Plan przebiegu dyskusji (wprowadzenie, wystąpienia dyskutantów inicjujących, dyskusja właściwa, zakończenie).
8. Ocena organizacyjna i merytoryczna oraz wnioski do dalszej pracy z czytelnikiem.
9. Akcja propagandowa.

WYSTAWY

1. Cel, temat, problem.

2. Rodzaj wystawy (monograficzna, wielotematyczna, sygnałna).
3. Adresaci.
4. Lokalizacja, czas trwania.
5. Piśmiennictwo, układ piśmiennictwa (np. chronologiczny, formalny, zagadnieniowy).
6. Ekspozycje towarzyszące i uzupełniające.
7. Ogólne założenia oprawy plastycznej.
8. Sposób ekspozycji (np. stoły, gabloty, ekrany itp.)
9. Materiały informacyjne (np. katalog, informator, ulotka itd.)
10. Informacja dla środowiska (np. afisz, plakat, ulotka dla prasy itd.)
11. Imprezy towarzyszące.
12. Dokumentacja wystawy (kronika, księga wpisów, fotografie, film).

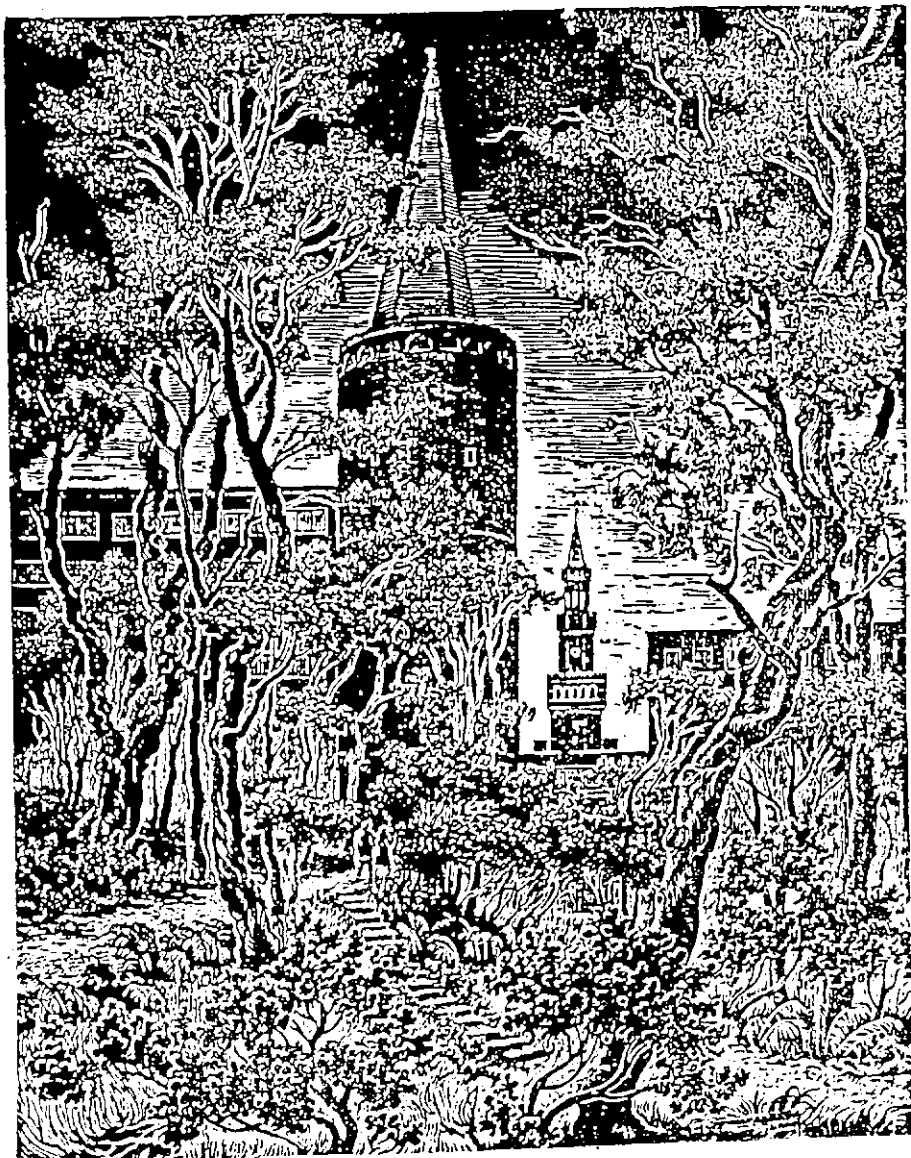
WYCIECZKA

1. Pogadanka wstępna (krótkie zaznajomienie z charakterem biblioteki, jej zadaniami, księgozbiorem).
2. Zwiedzanie biblioteki "drogą książki" (dział gromadzenia i opracowania zbiorów, działy udostępniania) i "drogą czytelnika" (katalogi, wypożyczalnia, czytelnia). Przy zwiedzaniu każdej agendy należy krótko omówić jej zadania.
3. Podsumowanie, udzielenie informacji o warunkach korzystania z biblioteki, zachęcenie do korzystania z usług bibliotecznych.
4. Rozdanie materiałów informacyjnych o bibliotece.
5. Dokumentacja (kronika, zdjęcia).

Elementem towarzyszącym formom pracy z czytelnikiem jest afisz i plakat. *AFISZ* oddziałuje przede wszystkim przez słowo, składa się z krótkiego hasła i tekstu właściwego. Ma charakter agitacyjny i zachęca czytelników do określonego zadania.

PLAKAT ma podobną rolę do spełnienia jak afisz. Różni się od niego formą zewnętrzną, w której najważniejszym elementem jest szata graficzna. Słowo może być tylko elementem uzupełniającym.

Przedstawione w tekście ogólne wskazówki być może będą pomocne przy organizacji pracy z czytelnikiem i wyborze formy najbardziej odpowiadającej czytelniczej zbiorowości. Najważniejszym jednak elementem przy konstrukcji formy scenariusza jest pomysłowość i doświadczenie bibliotekarza oraz wiedza o czytelniku i potrzebach literackich środowiska.

Paweł Steller - WIEŻA PIASTOWSKA

Józef Pixa

Koordynator bibliotek "Caritas"

150 LAT DZIAŁALNOŚCI KATOLICKICH BIBLIOTEK PUBLICZNYCH W NIEMCZECH

Od 150 lat działa w Niemczech Stowarzyszenie im. św. Karola Boromeusza (Borromäusverein), które jest centralą katolickich bibliotek publicznych (Katholische Öffentliche Bücherei) w tym kraju. Jako pierwszą datę związaną z powstaniem Stowarzyszenia uważa się dzień 22 marca 1845 r., kiedy to państwo pruskie zatwierdziło pierwszy statut tej organizacji. Jej założycielami byli: baron Max von Loë, prawnik z Kolonii August Reichensperger oraz profesor teologii z Bonn Franz Xaver Dieringer. Stowarzyszenie obrało sobie jako cel krzewienie katolickiej prasy i książki. Patronować temu dziełu miał św. Karol Boromeusz, który znany był jako propagator odnowy Kościoła po soborze trydenckim, a oficjalnie uznawany jest jako patron kultury religijnej.

Już w 1856 r. Stowarzyszenie powołało pierwsze biblioteki przy parafiach katolickich. W 1859 r. było ich już 898, a w 1870 - 1.471. Organizacja rozwijała się prężnie, chociaż wichry historii niekiedy wiały jej w twarz. Podczas tzw. Kulturkampf, czyli walki ideologicznej i politycznej rządu Bismarcka, o mało nie doszło do likwidacji Stowarzyszenia z powodu upowszechniania wydawnictw zakazanych przez pruskie ustawodawstwo. Po dojściu do władzy Hitlera w 1933 r. Stowarzyszenie znowu musiało ograniczyć swoją działalność do propagowania tylko i wyłącznie książek religijnych. Wszystkie niereligijne wydawnictwa musiano oddać do księżnicy państwowej. Zniszczenia spowodowane II wojną światową nie ominęły również katolickich bibliotek publicznych, które utraciły w tym czasie 2,5 miliona książek.

Rok 1945 rozpoczyna lata odbudowy organizacji Stowarzyszenia im św. Karola Boromeusza i ich bibliotek przy wydatnej pomocy parafii katolickich. W 1950 r. liczba bibliotek wynosi 3.606, oferowanych książek w bibliotekach jest 3,4 miliona, zaś wypożyczeń odnotowano 7.983.822.

W dniach od 16 października 1995 r. do 26 stycznia 1996 r., dzięki pomocy finansowej Fundacji Hermann-Niermann z Düsseldorfu, przebywałem w Bonn na szkoleniu w centrali Stowarzyszenia im. św. Karola Boromeusza. Mogłem więc z bliska poznać strukturę i działalność tej organizacji. Zwiedziłem też wiele katolickich bibliotek publicznych.

Stowarzyszenie kreśli sobie dzisiaj następujące cele:

Popieranie katolickich wydawnictw i bibliotek przez:

- umożliwienie taniego nabycia dobrej książki do bibliotek domowych,
- wydawanie zalecającej bibliografii wydawnictw z krótkimi recenzjami,
- utrzymywanie katolickich bibliotek publicznych.

Organizacja działa na terenie całych Niemiec za wyjątkiem Bawarii, gdzie od 1901 r. działa Stowarzyszenie im. św. Michała (St. Michaelsbund). Organizacje te wzajemnie ze sobą współpracują. Biblioteki przy parafiach ewangelickich zrzesza centrala w Getyndze (Deutscher Verband Evangelischer Bücherein).

Miałem okazję śledzić działalność katolickich bibliotek publicznych w okresie przygotowania się do świąt Bożego Narodzenia. W tym czasie w każdej bibliotece organizowane były kiermasze nowości wydawniczych. Centrala w Bonn otrzymuje z wydawnictw egzemplarze pokazowe, które na miejscu recenzuje i wysyła do swoich bibliotek. Na wspomnianych kiermaszach czytelnicy sami mogą zaproponować zakup do biblioteki wybranych przez siebie książek. Mogą też tanio nabyć te nowości do swoich prywatnych bibliotek domowych. niesprzedane egzemplarze odsyłane są do wydawnictw. W miarę możliwości finansowych biblioteki zamawiają nowości

w centrali, która po zrobieniu zestawienia zbiorowego zamawia odpowiednią liczbę książek bezpośrednio u wydawcy. Otrzymane książki są w centrali w Bonn foliowane i opracowywane (karta książki, karty katalogowe). Tak przygotowane książki przesyłane są do poszczególnych bibliotek.

Stowarzyszenie na przestrzeni roku wydaje około pięć zeszytów "Das neue Buch - Buchprofile" ("Nowe książki - profile książkowe"), które zawierają około 3 tysięcy recenzji nowości wydawniczych. Zeszyty te są wydawane wspólnie od roku 1974 przez Borromäusverein w Bonn i St. Michaelsbund w Monachium. Czytelnicy mają nie tylko możliwość bezpośredniego zapoznania się z nowościami wydawniczymi na wspomnianych kiermaszach bibliotecznych, ale na przestrzeni całego roku zapoznawani są z wartościową literaturą recenzowaną przez bibliotekarzy - fachowców.

Centrala w Bonn otacza również opieką merytoryczną swoje biblioteki. W budynku przy Wittelsbacherring 9 w Bonn mieści się Wyższa Szkoła Biblioteczna na prawach państwowych, która kształci bibliotekarzy nie tylko dla swoich potrzeb. W tym samym budynku mieści się centralna biblioteka, która oprócz literatury fachowej dla potrzeb Wyższej Szkoły Bibliotekarskiej posiada liczne zbiory naukowe (przeszło 60 tysięcy woluminów) i współpracuje z trzema dużymi bibliotekami kościelnymi jak: Centralna Biblioteka Biskupstwa w Essen, Centralna Biblioteka w Paderborn oraz Biblioteka Arcybiskupstwa w Köln. Każdy czytelnik katolickich bibliotek publicznych może za pomocą swojej lokalnej biblioteki wypożyczyć książki znajdujące się w tych bibliotekach. Wszelkie wypożyczenia są oczywiście darmowe. Biblioteki pobierają jedynie opłaty za wypożyczenia wideokaset z filmami fabularnymi.

Statystyka na koniec 1994 r. podaje liczbę 4.519 katolickich bibliotek publicznych zrzeszonych w Stowarzyszeniu im. św. Karola Boromeusza

w Bonn. W bibliotekach tych zgromadzono 18.536.110 pozycji (książek, wideokaset, kaset magnetofonowych i płyt kompaktowych). Biblioteki zanotowały 1.256.278 osób aktywnie wypożyczających. W 1994 r. zarejestrowano ogółem 25.150.113 wypożyczeń.

6 września 1995 r. w dzielnicy Bonn Bad Godesberg miała miejsce uroczystość 150 - lecia Borromäusverein, w której uczestniczyło około 500 zaproszonych gości. Wśród nich był Joachim kardynał Meisner - wielki protektor Stowarzyszenia, prof. dr Norbert Trippen - bp sufragan z Kolonii a równocześnie prezydent Stowarzyszenia, Erich Hodick - dyrektor Stowarzyszenia, Norbert Brockmann - sekretarz generalny Stowarzyszenia oraz cała rzesza współpracowników i sympatyków tego wielkiego dzieła krzewienia kultury religijnej w Niemczech.

Od ponad roku biblioteki "Caritas" ściśle współpracują z centralą Borromäusverein w Bonn. Jego sekretarza generalnego pana Norberta Brockmanna możemy śmiało nazwać protektorem naszych bibliotek. Na wzór centrali w Bonn mamy zamiar utworzyć w Opolu centralną bibliotekę "Caritas" z siecią bibliotek lokalnych (już istniejących). Biblioteki te usytuowane przeważnie przy parafiach katolickich mają charakter publiczny i udostępniane są dla szerokiej rzeszy czytelników bez względu na wyznanie. Biblioteki "Caritas" oferujące książki w języku polskim i niemieckim mają stać się ośrodkami pojednania polsko-niemieckiego na naszym terenie. Mamy nadzieję, że dziełu temu towarzyszyć będzie przychyłność władz wojewódzkich i całej społeczności mieszkającej na Śląsku.

"Bo też Kisielewski wydaje się być zestawieniem sprzeczności.

Bardzo cenił sobie własną niezależność. Nie poddawał się ani presji oficjalnej, ani presji własnego środowiska. Obcy był mu wszelki snobizm, choć na co dzień obcował z elitami towarzyskimi i politycznymi. Mędrzec, nigdy nudny moralizator. Nikogo nie miał w pogardzie. Dobijał się prawa do błędzenia, choć nie przepuścił okazji, by wyśmiać to, co głupie."

Pruszyńska J.: Kisiel. Odra 1994 nr 12 s. 32 - 36

Regina Kapałka

Dział Informacyjno-Bibliograficzny

STEFAN KISIELEWSKI

(zestawienie bibliograficzne w wyborze)

Muzyk, kompozytor, publicysta, polityk, powieściopisarz.

Urodził się 7 marca 1911 roku w Warszawie. Był synem literata Zygmunta Kisielewskiego i nauczycielki Janiny z Pakuszewskich. W 1927 roku rozpoczął studia muzyczne w Konserwatorium Warszawskim. Po ukończeniu w 1929 r. gimnazjum w Warszawie studiował w ciągu dwóch lat polonistykę na Uniwersytecie Warszawskim. Działalność publicystyczną rozpoczął w 1932 r. w czasopiśmie: "Zet" i "Bunt Młodych". W roku 1934 uzyskał dyplom Konserwatorium w zakresie teorii muzyki, w 1937 r. dyplom w klasie kompozycji i fortepianu. W latach 1935 - 1937 był sekretarzem miesięcznika "Muzyka Polska", a od roku 1938/39 przebywał w Paryżu. Powróciwszy do kraju w 1939 r. pracował w wydziale muzycznym Polskiego Radia. W 1939 r. był uczestnikiem kampanii wrześniowej. W okresie okupacji pracował jako pianista i nauczyciel muzyki w Warszawie. Uczestniczył w działalności konspiracyjnej, brał udział w powstaniu warszawskim. Od 1945 r. mieszkał w Krakowie, gdzie nawiązał współpracę z "Przekrojem". W latach 1945 - 1946 był redaktorem dwutygodnika "Ruch Muzyczny", a także do 1949 r. sprawował obowiązki profesora Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie. Od 1945 r. Kisielewski był stałym publicystą, felietonistą i recenzentem muzycznym "Tygodnika Powszechnego". W latach 1955 - 1957 był także prezesem krakowskiego oddziału Związku Kompozytorów Polskich. W roku 1956 otrzymał nagrodę muzyczną m. Krakowa a w 1973 nagrodę im. Jurzykowskiego. W latach 1957 - 1965 był posłem na Sejm, członkiem Katolickiego Koła "Znak".

Kisielewski był w sprawach ideowych i politycznych człowiekiem bezkompromisowym. "Był Kisielewski jednym z najbardziej typowych pisarzy Peerelu poprzez niemożność odgradzania się od polityki, pasję publicystyczną, gorzkie moralistyczne żale, fascynację socjalizmem i władzą przez zgola gigantyczne "W", władzy tej dociekanie, demaskowanie

i demoralizowanie zarazem."¹

Twórczość Stefana Kisielewskiego była niezwykle bogata. Uważał się przede wszystkim za kompozytora. W jego dorobku znalazły się m.in.: 4 symfonie, utwory orkiestrowe, kameralne, 12 pieśni do wierszy Gałczyńskiego. Opublikował także szkice muzyczne. Człowiek wielu pseudonimów - swoje słynne felietony podpisywał Kisiel - i tak mówiła o nim cała Polska - poza tym pisał jako Julia Hołysińska, Teodor Klon, Tomasz Staliński. Zmarł 27 września 1991 roku.

Twórczość

1. **Sprzysiężenie.** [Powieść]. - Warszawa: "Panteon", 1947. - 367,[1] s.
2. **Zbrodnia w Dzielnicy Północnej.** [Powieść]. - Poznań: Księgarnia Gustowskiego, 1948. - 215 s.
3. **Polityka i sztuka.** - Warszawa: Wydawnictwo E.Kuthana, 1949. - 284,[2] s.
Wybór artykułów publicystycznych drukowanych w czasopiśmie w latach 1945 - 1948.
4. **Poematy symfoniczne Ryszarda Straussa.** [Szkic]. - Kraków: Państwowe Wydawnictwo Muzyczne, 1955. - 115,[3] s. Bibl. Słuchacza Koncertowego. Seria Symfoniczna t.16
5. **Rzeczy małe.** - Warszawa: "Pax", 1956. - 540 s.
Zawiera felietony drukowane w latach 1945 - 1953 w "Tygodniku Powszechnym".
6. **Z muzyką przez lata:** zbiór esejów muzycznych - Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1957. - 318 s.

¹Kuncewicz Piotr, Leksykon polskich pisarzy współczesnych, T.1, 1995, s. 434.

7. **Gwiazdozbiór muzyczny.** [Szkice]. - Kraków: Państwowe Wydawnictwo Muzyczne, 1958. - 266,[6] s.
8. **Opowiadania i podróże.** - Kraków: "Znak", 1959. - 192 s.
9. **Grażyna Bacewicz i jej czasy.** - Kraków: Państwowe Wydawnictwo Muzyczne, 1964. - 58 s.
10. **Z muzycznej międzyepoki.** - Kraków: Państwowe Wydawnictwo Muzyczne, 1966. - 344 s.
Zbiór felietonów i artykułów na tematy muzyczne z lat 1958-1965.
11. **100 razy głową w ścianę.** [Felietony]. - Paryż: Editions du Dialogue, 1972. - 365 s.
12. **Materii pomieszanie.** [Eseje]. - Londyn: "Odnowa", 1973. - 355 s.
13. **Zbigniew Drzewiecki.** - Kraków: Państwowe Wydawnictwo Muzyczne, 1973. - 63 s.
14. **Muzyka i mózg.**[Eseje]. - Kraków: Państwowe Wydawnictwo Muzyczne, 1974. - 179 s.
15. **Przygoda w Warszawie.**[Powieść]. - Londyn: Polska Fundacja Kulturalna, 1976. - 136 s.
16. **Moje dzwony trzydziestolecia:** [Felietony]. - Chicago: Polonia Book Store and Publishers, 1978. - 119 s. Bibl. Nowa Droga
17. **Na czym polega socjalizm: spostrzeżenia z Warszawy.** [Szkic]. - Londyn: "Odnowa", 1979. - 55 s.

18. **Z literackiego lamusa.** [Szkice]. - Kraków: "Znak", 1979. - 265
Artykuły, recenzje, eseje literackie drukowane w czasopiśmie w latach 1945 - 1971.
19. **Podróż w czasie.**[Powieść]. - Paryż: Instytut Literacki, 1982. - 131 s.
20. **Bez cenzury:** szkice i felietony. - Warszawa: Wydawnictwo CDN, 1983.
- 173 s.
21. **Bezsilność publicystyki?**[Szkice i felietony]. - Warszawa: Wszechnica
Społ.-Polityczna, 1983. - 138 s. Bibl. Solidarności Narodu
22. **Wszystko inaczej.**[Powieść]. - Londyn: PULS, 1986. - 244 s.
23. **Rzeczy najmniejsze/**oprac. i wstęp: Kazimierz Orzechowski. - Warszawa;
Kraków:"Michalineum", 1988. - 95 s.
24. **Lata połączane, lata szare:** wybór felietonów z lat 1945 - 1987. -
Kraków: "Znak", 1989. - 755,[1] s.
25. **Według alfabetu:** biografie. - Warszawa: "Brama", 1989. - 57 s.
26. **Abecadło Kisiela/**koncepcja, red. i przedm. Tomasz Wołek. - Warszawa:
Oficyna Wydawnicza "INTERIM", 1990. - 155,[1] s.
27. **Pałę Zachód.**[Szkic]. - Kościan: "Story", 1990. - 132,[2] s.
28. **Testament Kisiela/**ze Stefanem Kisielewskim rozmawia Piotr Gabryel.
- Poznań: "Wprost", 1992. - 182,[2] s.

Twórczość ukazująca się pod pseudonimem autora

* *Teodor Klon*

Miałem tylko jedno życie. [Powieść]. - Kraków: Wydawnictwo Literackie,
1958. - 173,[2] s.

Kobiety i telefon. [Opowiadania]. - Warszawa: "Czytelnik", 1960. - 96 s.

* *Tomasz Staliński*

Widziane z góry. [Powieść]. - Paryż: Instytut Literacki, 1967. - 318 s.

Cienie w pieczarze. [Powieść]. - Paryż: Instytut Literacki, 1971. - 363 s.

Romans zimowy. [Powieść]. - Paryż: Instytut Literacki, 1972. - 207 s.

Śledztwo. [Powieść]. - Paryż: Instytut Literacki, 1974. - 223 s.

Ludzie w akwariu: powieść. - Paryż: Instytut Literacki, 1976. - 147 s.

Ważniejsze publikacje o życiu i twórczości Stefana Kisielewskiego

1. Bielecki J.K.: Walczyć o zdrowy rozsądek. *Przegląd Polityczny* 1993 nr 21/22 s. 38 - 39, il.
2. Bieńkowski Z.: Godzina myśli o Kisielu. *Nowy Tydzień Wokanda* 1991 nr 41 s. 12
3. Brodacki K.: Stefan Kisielewski. *Jazz Forum* 1991 nr 11 s. 6
4. Grzeniewski L.B.: Sprawa "Sprzysiężenia". *Twórczość* 1994 nr 9 s. 129 - 133
5. Grzeniewski L.B.: Zanim nadejdzie śmierć. *Twórczość* 1995 nr 9 s. 123 - 125
6. Hennelowa J.: Gorycz Powązek. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 41 s. 10
7. Kisiel boksuje na dystans. Wypow. J.Hennelowa [i in.] oprac. M.Cisło. *Tygodnik Solidarność* 1991 nr 42 s. 16 - 17, il.

8. "Kisiel znowu robi to samo..." ... odpowiada na pytania Marty Ługowskiej. *Tygodnik Powszechny* 1992 nr 40 s. 6
9. Korkozowicz J.: Wszystko inaczej. *Głos Nauczycielski* 1991 nr 42 s. 12
10. Kowalski M.A.: Nie ma Kisielewskiego. *Przegląd Tygodniowy* 1991 nr 40 s. 10
11. Kubiak Z.: Polska Stefana Kisielewskiego. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 43 s. 1, 6
12. Micewski A.: Ludzie i opcje. - Warszawa: Polska Oficyna Wydawnicza "BGW", 1993. - S. 29 - 33, fot.
13. Micewski A.: Stefan. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 43 s. 7, il.
14. Miłosz Cz.: W darze Stefanowi. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 43 s. 6
15. Pasierb J.S.: Katechumen. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 41 s. 1 - 2
16. Pilch J.: Ostatnia strona. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 41 s. 10, il.
17. Pruszyńska J.: Kisiel. *Odra* 1994 nr 12 s. 32 - 36
18. Skalmowski W.: Przystanki w czasie. (Opowieściach Stefana Kisielewskiego). *Zeszyty Literackie* 1993 z. 41 s. 130 - 139
19. Skwarnicki M.: Żal za zmarłych. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 41 s. 10
20. Stomma S.: Kometa. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 43 s. 7
21. Sznarbachowski W.: Wspominając Kisielewskiego. *Kultura* 1992 nr 1/2 s. 196 - 198
22. Szypuła A.: Międzyepoka. *Fraza* 1993 nr 3/4 s. 100 - 103

23. Turowicz J.: Stefan Kisielewski nie żyje. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 40 s. 1, il.
24. Vogler H.: Brąz nie na miarę. *Wiadomości Kulturalne* 1994 nr 18 s. 7, il.
25. Waldorff J.: Opisanie Kisiela. *Przekrój* 1994 nr 14 s. 14 - 15; nr 15 s. 10 - 11
26. Waldorff J.: Pod włos. Fragm. książki "Słowo o Kisielu". *Wprost* 1994 nr 40 s. 78 - 79, il.
27. Waldorff J.: Słowo o Kisielu. - Warszawa: Iskry", 1994. - 132 s.
Rec.: Florczak Z., *Nowe Książki* 1995 nr 1 s. 4 - 6
28. Walendziak W.: Mistrz trudnych pytań. *Przegląd Polityczny* 1993 nr 21/22 s. 42 - 43
29. Węgrzyniak R.: Od Kisielewskiego do Chestertona. *Tygodnik Powszechny* 1992 nr 5 s. 6 - 7, il.
30. Zabłocki J.: Odszedł Stefan Kisielewski. *Ład* 1991 nr 41 s. 2
31. Zanim czytelnik przeczyta. Rozm. z ...przepr. B.Tumiłowicz. *Polityka* 1988 nr 38 s. 9, il.
32. Zieliński M.: Umarła klasa. Wspomnienie o Stefanie Kisielewskim. *Więź* 1992 nr 1 s. 55 - 59

NOWOŚCI O ŚLĄSKU OPÓLSKIM

(wybór książek zakupionych przez WBP w Opolu do księgozbioru śląskiego)

Bibliografia ziemi niemodlińskiej za lata 1945-1993
/ oprac. Lesław Janicki. -
Niemodlin: Niemodl. Tow.
Regionalne, 1995. - 105, [2] s.

Jest to pierwsze kompletne opracowanie bibliografii lokalnej w naszym województwie. Bibliografia jest adresowana do wszystkich miłośników swojej "małej ojczyzny". Materiały podzielono na 13 działów głównych, obejmujących piśmiennictwo o ziemi niemodlińskiej: gospodarce, historii, przyrodzie, geografii, życiu społecznym, kulturalnym itp. Bibliografia zawiera 518 opisów bibliograficznych obejmujących wydawnictwa zwarte i ciągłe, artykuły z czasopism ogólnopolskich i prasy lokalnej. Odnotowuje prace naukowe, popularno-naukowe, druki ulotne, recenzje książek, a nawet ciekawsze prace uczniów i studentów.

Król Jadwiga: Dzieje parafii Szymiszów. - Opole: Wydaw. św. Krzyża, 1995. - 138, [10] s.; il., bibliogr.
Seria: Z dziejów kultury chrześcijańskiej na Śląsku

Praca jest próbą opisanego całokształtu życia religijnego wsi i parafii Szymiszów. W pierwszym rozdziale autorka przedstawia dzieje osady od pierwszych śladów pobytu w nieczłowieka w czasach prehistorycznych, poprzez dzieje wsi, aż do momentu powstania samodzielnej parafii, czyli do 1895 r. Dwa kolejne rozdziały prezentują dzieje szymiszowskiej parafii, jej duszpasterzy, bractwa i stowarzyszenia kościelne.

Spisla Otto: Oppeln in den Stürmen der Zeit = Opole w zawierusze czasu/tłum. Peter Baron. - Opole: Wydaw. św. Krzyża, 1996. - 333 s.; il.

Album o Opolu jest bardzo bogato ilustrowany fotografiami znanego opolskiego artysty Stanisława Bobera. Część ilustracyjną poprzedza omówienie historii Opola, jego zabytków, przedstawienie miasta jako węzła komunikacyjnego oraz katastrof, żywiołów jakie nawiedzały Opole.

Stock Johan Karl: Notatki z Opola/oprac. Włodzimierz Kaczorowski. - Opole: Archiwum Państwowe w Opolu, [1996]. - 111 s.; il.

Autorem publikacji, która ukazała się przed 190 laty był opolski lekarz Johann Karl Stock. Ten XIX-wieczny "baedeker" służył na początku pomocą osobom przyjeżdżającym do Opola, był również reklamą miasta. Autor przedstawił w książce: położenie geograficzne miasta, zabytki Opola, miejskie rzemiosło, opolskie tradycje. Książka poparta jest bogatym materiałem ilustracyjnym.

Szatan Andrzej: Historia piłką pisana: 50 lat Opolskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej w Opolu. - Opole: Opol.Okręg.Związek Piłki Nożnej, Studio "conTEXT" Opole, [1996]. - 167 s.

Sympatycy piłki nożnej zostali usatysfakcjonowani monografią Opolskiego Okręgu Związku Piłki Nożnej. Piłkarstwo opolskie notowało okresy burzliwych wlotów i upadków. Autor przedstawia historię związku, dzieje klubów sportowych Opola, Kluczborka, Kędzierzyna-Koźła, Namysłowa, Ozimka i Raciborza.

Anna Śliwińska

Dział Informacyjno-Bibliograficzny

KALENDARZ ROCZNIC I OBCHODÓW

Przedstawiamy wybór rocznic, akcji i obchodów
na III kwartał 1996 roku.

Rok 1996 ogłoszony przez UNESCO

ROKIEM JÓZEFA CZAPSKIEGO

LIPIEC

1 VII

Międzynarodowy Dzień Architektury

/35/ 2 VII 1961

Zm. **Ernest Hemingway**, pisarz amerykański, laureat nagrody Nobla w 1954 r. (ur. 21 VII 1899)

/30/ 2 VII 1966

Zm. **Jan Brzechwa**, poeta, satyryk, autor książek dla dzieci (ur. 15 VIII 1900)

/55/ 3 VII 1941

Zm. **Tadeusz Boy-Żeleński**, poeta, satyryk, wybitny tłumacz, krytyk literacki, publicysta (ur. 21 XII 1874)

/20/ 4 VII 1976

Zm. **Antoni Słonimski**, poeta, autor felietonów, współzałożyciel grupy poetyckiej "Skamander" (ur. 15 XI 1895)

/65/ 5 VII 1931

Ur. **Janusz Domagalik**, prozaik, autor słuchowisk radiowych i widowisk telewizyjnych

/75/ 5 VII 1921

Zakończenie III Powstania Śląskiego

/200/ 6 VII 1796

Zm. **Adam Naruszewicz**, poeta, historyk, jezuita (ur. 20 X 1733)

/80/ 9 VII 1916

Ur. **Stanisław Pagaczewski**, prozaik, autor książek dla dzieci i młodzieży (zm. 7 VII 1984)

11 VII

Światowy Dzień Ludności

/75/ 12 VII 1921

Ur. **Janina Barbara Górkiewiczowa**, autorka książek dla dzieci

/120/ 15 VII 1876

Zm. **Aleksander Fredro**,
komediopisarz (ur. 20 VI 1793)

/100/ 19 VII 1896

Ur. **Archibald Joseph Cronin**,
powieściopisarz angielski, pocho-
dzenia szkockiego (zm. 1981)

/25 / 20 VII 1971

Zm. **Jan Gerhard**, pisarz,
dziennikarz (ur. 17 I 1921)

/5/ 24 VII 1991

Zm. **Isaac Beshevis Singer**,
pisarz amerykański, piszący w
języku jidisz, laureat nagrody
Nobla w 1978 (ur. 14 VII 1904)

/140/ 26 VII 1856

Ur. **George Bernard Shaw**,
angielski dramaturg, krytyk i pu-
blicysta, laureat nagrody Nobla w
1925 r. (zm. 2 XI 1950)

/140/ 29 VII 1856

Zm. **Robert Schumann**,
niemiecki kompozytor, pianista i
krytyk muzyczny (ur. 8 VI 1810)

/110/ 31 VII 1886

Zm. **Franciszek Liszt**,
kompozytor, pianista, dyrygent
(ur. 22 XI 1811)

SIERPIEŃ

/70/ 1 VIII 1926

Zm. **Jan Kasprowicz**, poeta,
dramaturg, krytyk i tłumacz (ur.
12 XII 1860)

/80/ 4 VIII 1916

Ur. **Eugeniusz Paukszta**, prozaik,
autor słuchowisk radiowych
(zm. 21 V 1979)

10 VIII

**Dzień Przewodników i Ratow-
ników Górskich**

/100/ 10 VIII 1896

Ur. **Stefan Wiechecki**, ps. *Wiech*,
felietonista, satyryk, pisarz
(zm. 29 VII 1979)

/5/ 11 VIII 1991

Zm. **Tadeusz Nowak**, prozaik,
poeta (ur. 11 XI 1930)

/50/ 13 VIII 1946

Zm. **Herbert Wells**, pisarz
angielski (ur. 21 IX 1866)

/40/ 14 VIII 1956

Zm. **Bertold Brecht**, niemiecki
dramaturg, teoretyk teatru,
reżyser (ur. 10 II 1898)

15 VIII

Dzień Wojska Polskiego

/100/ 17 VIII 1896

Ur. **Józef Wittlin**, powieścio-
pisarz (zm. 28 II 1976)

/95/ 20 VIII 1901

Ur. **Salvatore Quasimodo**,
poeta włoski, krytyk teatralny i
dziennikarz, laureat nagrody
Nobla w 1959 r. (zm. 14 VI 1968)

/105/ 25 VIII 1891

Ur. **Gustaw Morcinek**,
powieściopisarz (zm. 20 XII 1963)

/50/ 30 VIII 1946

Zm. **Henryk Sucharski**, major,
dowódca obrońców Westerplatte
(ur. 12 XI 1898)

WRZESIEŃ

/20/ 2 IX 1976

Zm. **Stanisław Grochowiak**,
poeta, dramaturg, publicysta
(ur. 24 I 1934)

/15/ 2 IX 1981

Zm. **Tadeusz Baird**, wybitny
kompozytor polski młodej
generacji (ur. 26 VIII 1928)

/50/ 6 IX 1946

Otwarto Muzeum w Opolu, 7 VII
1950 r. przemianowane na Muzeum
Śląska Opolskiego

/85/ 6 IX 1911

Ur. **Maria Krüger**, autorka
książek dla dzieci i młodzieży

/25/ 12 IX 1971

Zm. **Jan Sztudynger**, poeta,
satyryk (ur. 28 IV 1904)

/75/ 12 IX 1921

Ur. **Stanisław Lem**, prozaik,
eseista

16 IX

Międzynarodowy Dzień Ochrony
Warstwy Ozonowej

17 IX

Dzień Sybiraka

/85/ 19 IX 1911

Ur. **William Golding**, prozaik
angielski, laureat nagrody Nobla
w 1983 r. (zm. 19 VI 1993)

21 IX

Światowy Dzień Choroby Alzhei-
mera

/100/ 24 IX 1896

Ur. **Scott Key Fitzgerald**, pisarz
amerykański (zm. 21 XII 1940)

/100/ 24 IX 1896

Ur. **Tadeusz Sygietyński**,
kompozytor, twórca Zespołu
Pieśni i Tańca "Mazowsze"
(zm. 19 V 1955)

/90/ 25 IX 1906

Ur. **Dimitr Szostakowicz**,
kompozytor rosyjski, jeden z naj-
większych współczesnych symfo-
ników (zm. 9 VIII 1975)

/5/ 27 IX 1991

Zm. **Stefan Kisielewski**, kompo-
zytor, powieściopisarz, publicysta,
krytyk (ur. 7 III 1911)

27 IX

Światowy Dzień Turystyki

/10/ 28 IX 1886

Zm. **Ewa Szelburg-Zarembina**,
pisarka, autorka książek dla
dzieci (ur. 10 IV 1899)

/30/ 30 IX 1966

Inauguracja roku akademickiego
w Wyższej Szkole Inżynierskiej w
Opolu

